

METAFOOR	Tähendusülekanne sarnasuse alusel, sisult peidetud võrdlus.	Kelle juttu või laule sa loed, sa seisad selle väes. See kirjanik on sinu pottsepp ja sina savi ta käes. (Juhan Liiv, „Mõju”) <i>Kirjanik on nagu pottsepp ja lugeja on nagu savi: nii nagu pottsepp vormib savist soovitud eseme, nii mõjutab kirjanik oma teostega lugeja mõtte- ja tundeilma.</i>
ISIKUS-TAMINE e personifitseerimine	Metafoori alaliik. Isikuomaduste omistamine mitteinimlikule.	<u>Kanarbikud</u> igatsevad ainult hella päiksekiirt ja mesilindu. (Debora Vaarandi, „Kanarbik”)
SÜMBOL e võrdkuju	Metafoori alaliik. Pilt, märk, sõna vm asendab mingit, sageli abstraktselt mõistet. Nt loorber – kuulsus; rist – kannatus; mesilane – virkus, töökus, tublidus; tamm – tugevus; liilia – puhtus, lein jts. Mütoloogilised sümbolid: Amor – armastus, sfinks – mõistatus jms.	<u>Must lagi</u> on meie toal ja meie ajal ka (Juhan Liiv, „Must lagi on meie toal”) <i>Must lagi sümboliseerib ränka minevikku ja rasket, perspektiivitut olukorda.</i>
ALLEGOORIA e mõistukõne	Sarnane metafooriga, haarab tavaliselt kogu teost (nt valm, romaan, novell jms). Mõistukõne: rääkides mingitest olenditest, nähtustest või esemetest, peetakse silmas teisi. Allegoorilised on nt piiblilood, loomamuinasjutud, vanasõnad, mõistatused.	Üks eesel leiab teise ära – jah, eeslitelgi omapära. Kas oleks ta siis eesel veel, kui karu juurde kisuks meel? (Juhan Liiv, „*Üks eesel leiab teise ära”) <i>Rääkides loomadest (eeslist ja karust), peetakse tege-likult silmas inimesi ja nende käitumisviise (inimesed eelistavad omasuguste seltskonda, nt rumalad suhtlevad rumalatega).</i>
METONYMIA	Ülekanne mingi kindla välise või sisemise suhte alusel, ühe ja sama nähtusega seostuva piires, mitte sarnasuse alusel, nt põhjus-tagajärjasendus, autor tema loominguga, aine temast valmistatava asja asemel, aeg sündmuste, isiku omadus isiku, isik talle kuuluva asja, osa terviku, ainsus mitmuse või mitmus ainsuse, üksik üldise asemel.	Hädaohtu kardad sa <u>kollaselt mehelt</u> , Euroopa? (Juhan Liiv, „Kollane hädaoht”) <i>Kollane mees (üksik) kollase rassi, Aasia riikide (üldine) tähenduses.</i> <u>Pitstanu</u> virgub, hõõrub silmi ja hõikab: „Hüva, kes on säääl?” (Betti Alver, „Lugu valgest varesest”) <i>Pitstanu (osa) öömütsiga magava naise (tervik) asemel.</i>
HÜPERBOOL	Liialdav suurendamine, esineb rahvaluules, nt kangelaslauludes, sageli seotud iroonia ja sarkasmiga.	Aga kullakene kaugel, kaugel ilma otsata. <u>Tuhat merd</u> on meie vahel, <u>tuhat lainet lõpmata</u> . (Juhan Liiv, „Küll on lainte hiilgus ilus”)
LITOOTES	Vähendus	Vaatan su silma sisse – sinul on sõbrad silmad. <u>Tõstan sind pihu peale</u> – minul on suured sõrmed. (Hando Runnel, „Enam sind ema ei hoia”)
OKSÜMORON	Vastandväljendus – kokku pannakse loogiliselt teineteist välistavad nähtused, mõisted.	Elu ja armastus! Kuidas teid s u r e m a t u k s t e e b s u r e v u s! (Juhan Liiv, „Surematus”)

